

middel til tilpasning eller fornyelse (s. 152 og oftere). Konsensus (*idjma'*) eller andre retskilder får derved en tilsvarende større betydning. For den islamiske ortodoksi (*sunna*) blev »idjtihad's dør« lukket allerede med afslutningen af de juridiske diskussioner og traditionens formalisering i 9. århundrede, hvorimod shi'ismen stadig holder døren åben, i hvert fald i princippet. Redegørelsen for »Islams lov«, de fire ortodokse retsskoler og håndhævelsen af loven (*shari'a*) hører efter anmelderens mening til bogens vægtigste og mest instruktive. Det springende punkt ligger for Jes P. Asmussen derfor netop i mulighederne for genfortolkning, nyfortolkning eller fornyelse af *al-shari'a*: alternativerne er liberalisering efter europæiske normer eller aggressiv og primitiv fundamentalisme.

God er også redegørelsen for kildegrundlaget, koranen og traditionen og for de tekniske og metodiske vanskeligheder, der er forbundet med at arbejde med dette kompleks som historiske eller religionshistoriske kilder. Man kan savne en forklaring af de historiske omstændigheder – religiøse, sociale, militære, politiske og kulturelle spændinger – som for den herskende ortodoksi »lukkede døren for idjtihad« i 800-tallet. Men navnlig kunne anm. have ønsket en stærkere betoning af, at traditionen selv fra sine primære lag ofte i højere grad har været produkter af modsætningsfyldte sociale, religiøse og politiske miljøer end troværdige beretninger, et forhold som naturligvis kun kan komplicere fornyelsen af *al-shari'a*.

Bogen præsenterer loyalt og indgående de mange, modstridende forsøg på at genrejse Islam og på at afklare de endnu uløste (og uforudsigelige) spændinger. De mest radikale fornyere har Islam selv stemplet, ikke som kættere, men som frafaldne eller vantro. Det gælder baha'i-retningen, som Asmussen karakteriserer som »en kulturoptimistisk, frem-skrivtsvenlig og tolerant morallære (snarere) end en egentlig religion«, og Ahmadiyyah-bevægelsen, der i strid med Islam præges af messianisme (s. 289-91). Han synes ikke at øjne noget håb hverken i Libyens islamiske socialisme (s. 51-53), endsiges i det iranske ayatollah-régime (s. 221 ff.), men synes at hælde mod mulighederne for interkonfessionel tolerance (s. 381 f.; jf. afsnittet s. 53-57 om Muhammad Iqbals humanisme): Det begreb, som historikeren og sociologen ihn Khaldūn omkring 1400 sammenfattede i nøglebegrebet *'asabiyyah*, solidaritet, fællesskabsfølelse.

E. Ladewig Petersen

Lars O. Lagerqvist & Ernst Nathorst-Böös: Mynt, Sedlar och Medaljer. Ur numismatikens historia. Stockholm, Askild & Kärnekull förlag AB 1981. 335 s., ill. ca. 172 sv.kr.

Denne bog om mønter, pengesedler og medailler gennem tiderne er især skrevet for samlere, der er interesseret i at erhverve en kulturhistorisk baggrundsviden. Hertil er forfatterne, der er førsteantikvarier ved Kungl. Myntkabinetet i Stockholm, ypperligt kvalificeret, og de er underholdende og kyndige ciceroner indenfor alle de områder, samlere kan tænkes at interessere sig for, incl. møntvægte, lærdomshistorie, litteratur og prisudviklingen på de forskellige numismatica. En del af bogen bygger i øvrigt på Lagerqvists & Nathorst-Böös' kendte *Mynt och Medaljer* fra 1960, der i 1968 kom i forkortet paper-back udgave under titlen *Mynt*.

Når bogen ønskes omtalt her, skyldes det i første række det store afsnit om den svenske mønthistorie, s. 117-223. Her præsenteres vi for en præcis og i bedste forstand populær gennemgang af et vanskeligt emne. Bogen er forsynet med udførlig bibliografi, hvor Brita Malmers monografi om *Den senmedeltida penningen i Sverige. Svenska brakteater med krönt huvud och krönte bokstäver* fra Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Antikvariska serie 31 (1980) dog ikke er nået med. En dansk læser vil også savne omtale af medailløren

Anton Meybusch's betydelige virksomhed her i landet efter han 1684 forlod Sverige (jfr. s. 237-38).

Jørgen Steen Jensen

Viben Bech og Ellen Andersen: Kostumer og modedragter fra Det kgl. Teaters herregarderobe. København, Nationalmuseet, 1979. Ill.

Bogen er opdelt, således at Viben Bech på de første godt 100 sider gennemgår dragterne fra Det kgl. Teaters herregarderobe i teaterhistorisk sammenhæng. Derefter følger 50 sider, hvor Ellen Andersen skriver om hofdragten, om den borgerlige dragt, om bondetøjet og endelig lidt om materialer og teknikker. Dette sidstnævnte afsnit er skrevet med udgangspunkt i det på teatret foreliggende materiale, og er derfor præget af en sammensætning, der har helt specielle forudsætninger. Endelig følger et katalog på godt 100 sider, hvor der vises dragteksempler på de skiftende tiders kostumeringsprincipper. – Bogen henvender sig således i første række til den teaterinteresserede læser, mindre til den dragt- og kulturhistorisk interesserede. Kun for så vidt som visse af hoffets udrangerede dragter i slutningen af 1700-årene har fundet vej til brug for skuespillerne, kan rent mode- og dragthistoriske detaljer analyseres og fremlægges.

Bogens hovedvægt ligger på perioden 1750-1850 og har sin hovedbetydning i behandlingen af kostumeringsprincipperne i dette tidsrum. Dette illustreres med et væld af billeder, både fra teatrets forestillinger, af billeder af selve kostumerne og med billeder fra livet uden for teatret. Flere af kostumerne gennemgås i bogens sidste, store afsnit med såvel foto, snittegning og arkivalske oplysninger om brugen på teatret. I denne forbindelse kunne man nok have ønsket den lettelse, at der i tekstafsnittene var blevet henvist til de sider i bogen, hvor et kostume er blevet optaget i kataloget, og ikke blot til kostumets nummer i Det kgl. Teaters garderobefortegnelse. Ligeledes kunne man have ønsket en bedre bibliografi, klarere noter, og en bedre korrekturlæsning.

Henrik Nyrop-Christensen og Birgitte Kjer

MIDDELALDER

Hugh Kennedy: The early Abbasid Caliphate. A political History. London, Croom Helm, 1981. 238 sider. £ 14.95.

Hugh Kennedy gennemgår i første kapitel kalifatets forskellige egne. Dette kapitel udgør sammen med det efterfølgende »The origins of the abbasid revolution« baggrunden for bogens resterende kapitler, der er ordnet som en række punktuelle analyser af de enkelte abbasidiske kaliffers regeringstid. Kennedy gør indledningsvis opmærksom på, at det kan være såre vanskeligt at etablere en periodisering af det historiske forløb, »but the Abbasid Revolution marked a real break with the Umayyad past and both contemporaries and later writers saw it as a new beginning« (s. 16). Denne tese om et fuldstændigt brud – der historiografisk blev grundlagt af orientaler omkring århundredskiftet – overholdes imidlertid ikke i afhandlingens analyserende/forklarende dele, hvor forfatteren gang på gang må konstatere, at den reelle forskel de to dynastier imellem ikke var så afgørende endda. Også det abbasidiske kalifat var et familieføretagende (s. 70), og abbasidernes revolutionære målsætning, at skabe større lighed for alle kalifatets befolkningsgrupper, blev